

ખેડૂત ઉપયોગી સંશોધન ભલામણો -૨૦૧૦

(૧) જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા વિકસાવેલ /ભલામણ કરવામાં આવેલ વિવિધ પાકોની સુધારેલી / સંકર જાતોની માહિતી

૧.૧ મગફળી-જીજેજી-૯

ગુજરાત જૂનાગઢ મગફળી-૯ (જીજેજી-૯) જાતે ૩૦.૦ ટકા , ૨૦.૫ ટકા અને ૧૫.૫ ટકા ડોડવાનું વધુ ઉત્પાદન અનુક્રમે અંકુશ જાતો જીજી-૨, જીજી-૫ અને જીજી-૭ કરતા યોમાસુ ઋતુમાં આપેલ છે. આ જાતે અંકુશ જાતો કરતા દાણા તથા તેલનું ઉત્પાદન પણ વધુ આપેલ છે. જીજેજી-૯ જાતે થડના સૂકારાના રોગ તથા તડતડીયા અને ગ્રીપ્સ સામે સામાન્ય પ્રતિકારક શક્તિ દર્શાવેલ છે. આ જાતના ડોડવા તથા દાણાના મોટો કદ અને વધુ ઉત્પાદન ઉપરાંત દાણાની સારી ટકાવારીને લીધે રાજ્યમાં યોમાસુ ઋતુમાં ઉભડી મગફળીના વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે. સરેરાશ ડોડવાનું ઉત્પાદન ૧૬૩૨ કિ.ગ્રા. / હે. છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(મગફળી), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૧.૨ મગફળી-જીજેજી-૩૧

ગુજરાત જૂનાગઢ મગફળીની (જીજેજી-૩૧) જાતે ૩૬.૯ ટકા , ૨૪.૧ ટકા, ૧૭.૫ ટકા અને ૨૦.૬ ટકા ડોડવાનું વધુ ઉત્પાદન અનુક્રમે જીજી-૨, જીજી-૪, જીજી-૬ અને ટીજી-૨૬ જેવી અંકુશ જાતો કરતા આપેલ છે. આ જાત ડોડવા તથા દાણાના ગુણધર્મમાં અંકુશ જાતો કરતા ચઢીયાતી માલુમ પડેલ છે. તડતડીયા, લીલી ઈયળ અને અગ્રકલીકાના સૂકારાનો રોગ અંકુશ જાતો કરતા ઓછો માલુમ પડતા રાજ્યના ઉનાળુ ઋતુમાં ઉભડી મગફળી વાવવા માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે. સરેરાશ ડોડવાનું ઉત્પાદન ૩૪૮૩ કિ./હે. છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(મગફળી), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૧.૩ ગુજરાત જૂનાગઢ રીંગણ-૨ (જીજેબી-૨)-

ગુજરાત રાજ્યમાં પાછોતરા યોમાસા તથા શિયાળુ ઋતુમાં રીંગણનો પાક ઉગાડતા ખેડૂતોને રીંગણની ગુજરાત જૂનાગઢ રીંગણ-૨ (જીજેબી-૨) જાતની વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ જાતના રીંગણનું ઉત્પાદન ૩૪૨.૯૪ ક્વીન્ટલ/હેક્ટર મળેલ છે. જે નિયંત્રિત જાત ગુજરાત લંબગોળ રીંગણ-૧ કરતા ૨૦.૯૧ ટકા વધારે માલુમ પડેલ છે. આ જાતના રીંગણના ફળો મધ્યમ લાંબા તથા મધ્યમ કદના ગુલાબી જાંબલી રંગના સારા ચળકાટવાળા થાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(લ.ડું), શાકભાજી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૧.૪ ગુજરાત જૂનાગઢ ભીંડા - ૩ (જીજેઓ-૩)

ગુજરાત રાજ્યમાં યોમાસુ ઋતુમાં ભીંડાનો પાક ઉગાડતા ખેડૂતોને ભીંડાની ગુજરાત જૂનાગઢ ભીંડા - ૩ (જીજેઓ-૩) જાતની વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ જાતના ભીંડાનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન ૧૫૦.૫૨ ક્વીન્ટલ/હેક્ટર મળેલ છે. જે નિયંત્રિત જાતો ગુજરાત ભીંડા-૨ તથા પુસા સાવની કરતા અનુક્રમે ૨૦.૬૨ તથા ૨૫.૬૬ ટકા વધારે માલુમ પડેલ છે. આ જાતના ભીંડાની શીંગો લીલી, કુમળી તથા આકર્ષક થાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(લ.ડું), શાકભાજી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૧.૫ ગુજરાત તલ-૪

તલની આ નવી જાત અમરેલી કેન્દ્ર ખાતેથી વિકસાવવામાં આવેલ છે. આ જાતે અંકુશ જાતો જેવી કે ગુજરાત તલ - ૨ અને ગુજરાત તલ -૩ કરતાં અનુક્રમે ૧૮.૩ અને ૧૦.૮ ટકા વધુ ઉત્પાદન આપેલ છે. આ જાતનું એક દિવસીય તેલ ઉત્પાદન (કિલોગ્રામ/હે.) બંને અંકુશ જાતો કરતાં અનુક્રમે ૨૬.૨ અને ૧૬.૩ ટકા વધારે માલુમ પડેલ છે. સફેદ રંગના દાણાવાળી આ જાત નિકાસ માટે અનુકૂળ છે. બૈઠા કોરી ખાનાર ઈયળ, ગાંઠીયા માખી તથા લાલ કથીરી જેવી તલની અગત્યની જીવાતોના ઉપદ્રવની દ્રષ્ટિએ આ નવી જાત અને અંકુશ જાતો એક સમાન માલુમ પડેલ છે. તલની આ નવી વિકસાવેલ જાત બંને અંકુશ જાતો કરતા પાંચથી સાત દિવસ વહેલી પાકે છે. ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકિય વિભાગ -૬ ના વિસ્તારમાં વાવેતર માટે આ જાતની ભલામણ કરવામાં આવેલ છે. આ જાતનું સરેરાશ ઉત્પાદન ૭૭૦ /- કિલોગ્રામ પ્રતિ હેક્ટર માલુમ પડેલ છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (પાક સંવર્ધન), કૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ,, અમરેલી)

૧.૬ ગુજરાત સંકર દિવેલા-૬ બીજ ઉત્પાદનનાં પ્લોટમાં ઇથરેલ છંટકાવ કરવાથી માદા ફૂલોની સંખ્યામાં વધારો

ગુજરાત સંકર દિવેલા-૬ નું બીજ ઉત્પાદન કરતા ખેડૂતો તથા બીજ ઉત્પાદકોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે સંકર બીજ ઉત્પાદનનાં પ્લોટમાં માદા (જે.પી.-૬૫) લાઇનોમાં વાવેતર પછી ૪૫ અને ૬૫ દિવસે ઇથરેલ ૦.૦૫ ટકા પ્રમાણે બે છંટકાવ કરવાથી માદા જાતમાં માદા ફૂલોની વચ્ચે આવતા નર ફૂલોની સંખ્યામાં સાર્થક પ્રમાણમાં ઘટાડો થાય છે અને તે દ્વારા સ્વફલીનીકરણનું પ્રમાણ ઘટાડીને ઓછા ખર્ચે સંકર બીજ ઉત્પાદન લઈ શકાય છે અને હેક્ટરે વધુ આવક મેળવી શકાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક , બાજરા સંશોધન કેન્દ્ર , જૂક્યુ, જામનગર)

(૨) ધાન્ય પાકો

૨.૧ બાજરી

(ક) બાજરા-ઘઉં પાક પદ્ધતિમાં રાસાયણિક ખાતર સાથે જૈવિક ખાતરોનો ઉપયોગ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવા વિસ્તારમાં બાજરી (ચોમાસુ) - ઘઉં (શિયાળુ) પાક પદ્ધતિ અનુસરતા ખેડૂતોને મહત્તમ નફો મેળવવા બંને પાકમાં ભલામણ કરેલ ખાતરના જથ્થા સાથે ૨૦ કિ.ગ્રા. પોટાશ તત્વ આપવું. જો ખેડૂતો પાસે છાણીયુ ખાતર ઉપલબ્ધ હોય તો બંને પાકમાં ભલામણ કરેલ ખાતરના જથ્થા સાથે ૫ ટન છાણીયુ ખાતર અને જૈવિક ખાતર (૧ પેકેટ બંનેના) બંને પાકમાં આપવાથી લગભગ સરખો નફો મેળવી શકાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (કૃષિ વિજ્ઞાન), બાજરા સંશોધન કેન્દ્ર , જૂક્યુ, જામનગર)

(ખ) ચારા માટેની જુવારમાં સાંઠાની માખીનું નિયંત્રણ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ચોમાસુ ઋતુમાં ચારાની જુવારનું વાવેતર કરતાં ખેડૂતોને સાંઠાની માખીના નિયંત્રણ માટે ઈમીડાકલોપ્રીડ ૭૦ ટકા પાણીમાં દ્રાવ્ય ૫ કિલો/હે મુજબ બીજ માવજત અને ૫ ટકા લીબોળીના બીજના અર્કના બે છંટકાવ ઉગાવા પછી પ્રથમ ૭ દિવસે અને બીજો ૧૮ દિવસે કરવાની સલાહ આપવામાં આવે છે.

(મદદનીશ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કીટક), ગૌચર સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, ધારી)

(ક) બાજરીના સાંઠાની માખી અને ગાભમારાની ઈયળનું નિયંત્રણ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના બાજરો ઉગાડતા ખેડૂતોને સાંઠાની માખી અને ગાભમારાની ઈયળના નિયંત્રણ માટે એન્ડોસલ્ફાન ૦.૦૭ ટકા અથવા પ્રોફેનોફોસ ૦.૦૫ ટકા અથવા ફેનોબ્યુકાર્બ ૦.૧ ટકા નો બાજરાના ઉગાવાના ૨૦ અને ૪૦ દિવસે બે છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (કીટક), બાજરા સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જામનગર)

(૩) તેલીબિયાં પાકો

૩.૧ મગફળી

(ક) ચોમાસુ મગફળીમાં નીંદણ નિયંત્રણ

આથી દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ચોમાસુ મગફળી ઉગાડતા ખેડૂતોને આથી ભલામણ કરવામાં આવે છે કે વધારે ઉત્પાદન અને ચોખ્ખી આવક મેળવવા પાકને નીંદણ મુક્ત રાખવા ૨૦ અને ૪૦ દિવસે બે હાથ નીંદણ અને આંતર ખેડ કરવી. ખેત મજુરોની અછતની પરિસ્થિતીમાં પાક વાવ્યા બાદ તૂરત (ઉગ્યા પહેલા) નીંદણનાશક દવા પેન્ડીમીથાલીન ૧.૦ કિ.ગ્રા. સક્રિય તત્વ + મગફળી ૨૦ દિવસની થાય ત્યારે કવીઝાલોફોપ ઈથાઈલ દવા ૦.૦૫ કિ.ગ્રા સક્રિય તત્વનો છંટકાવ કરવો અથવા મગફળી ઉગ્યા પહેલા પેન્ડીમીથાલીન ૧.૦ કિ.ગ્રા. સક્રિય તત્વ મગફળી ૨૦ દિવસની થાય ત્યારે ઈમીઝેથાફાયર ૦.૦૭૫ કિ.ગ્રા. સક્રિય તત્વ રૂપે છંટકાવ કરવો.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (કૃષિ વિજ્ઞાન), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(ખ) મગફળી જીજી-૫ જાતની વાવેતર માટે ભલામણ

આથી દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ઉભડી મગફળી ઉગાડતા ખેડૂતોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે વધારે ઉત્પાદન અને ચોખ્ખી આવક મેળવવા નીચે મુજબની જાતોને અનુક્રમ પ્રમાણે અગ્રીમતા આપી વાવેતર કરવું. મગફળીની જાતોનો અનુક્રમ : જીજી-૫, જીજી-૨, જે-૧૧, જીજી-૭ અને ટીજી-૩૭ એ.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(મગફળી), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(ગ) ચોમાસુ મગફળીમાં શ્રીપ્સ અને લીલી પોપટીનું નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ચોમાસુ મગફળીની ખેતી કરતા ખેડૂતોને મગફળી પાકમાં શ્રીપ્સ અને લીલી પોપટી જીવાતના અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે થાયોમેથોક્ષામ ૭૦ ડબલ્યુ એસ ૧ ગ્રામ/ કિલો બીજ અથવા ઈમીડાકલોપ્રીડ ૬૦૦ એફએસ ૩ ગ્રામ/ કિલો બીજ પ્રમાણે બીજ માવજત અથવા ડાયમિથોએટ ૩૦ ઈસી ૨ મિ.લિ. પ્રતિ લિટર પાણીમાં ભેળવી વાવેતર પછી ૧૫ અને ૩૦ દિવસના અંતરે બે છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કિટક), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર , જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(ઘ) ચોમાસુ મગફળીમાં શ્રીપ્સનું નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ચોમાસુ મગફળીની ખેતી કરતા ખેડૂતોને મગફળી પાકમાં શ્રીપ્સ જીવાતના અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે પ્રોફેનોફોસ ૪૦ ટકા સાયપરમેથ્રીન ૪ ટકા ૦.૦૪૪ ટકા (પોલીટ્રીન ૪૪ ઈસી) અથવા થાયોમિથોક્ષામ ૨૫ ડબલ્યુ જી ૦.૦૦૬ ટકા અથવા ઈમીડાકલોપ્રીડ ૧૭.૮ એસ એલ ૦.૦૦૫ ટકા અથવા મિથાઈલ-ઓ-ડિમેટોન ૨૫ ઈસી ૦.૦૨૫ ટકા અથવા એન્ડોસલ્ફાન ૩૫ ઈસી ૦.૦૭ ટકા પ્રમાણે દવાનો છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કિટક), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર , જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(ચ) મગફળીમાં ટ્રાયકોડર્મા વીરડીનો ઉપયોગ

આથી દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના મગફળી ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, મગફળીમાં આવતા થડના કોહવારા (સ્ટેમ રોટ) ના રોગને અટકાવવા માટે ટ્રાયકોડર્મા વિરડી પાવડરની બીજ માવજત ૧ કિ.ગ્રા. બીજમાં ૧૦ ગ્રામ પ્રમાણે આપવી અથવા ટ્રાયકોડર્મા વિરડી પાવડરને ૩૦ દિવસની મગફળી થયા બાદ પાણી સાથે ૨.૫ કિ.ગ્રા./હેક્ટર જમીનમાં આપવી. અથવા ૨.૫ કિ.ગ્રા. ટ્રાયકોડર્મા વિરડી પાવડર પ્રતિ હેક્ટરે વાવેતર સમયે ચાસમાં ૧૦૦ કિ.ગ્રા. દેશી ખાતર અથવા એરંડાના ખોળસાથે આપવો.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(રોગ), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર , જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(છ) મગફળીમાં મૂળ ગાંઠ અને થડના કોહવારાનું નિયંત્રણ

આથી દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના મગફળી ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, મગફળીના પાકમાં આવતા મૂળ ગાંઠ (કૃમિ) અને થડના કોહવારાના રોગને અસરકારક રીતે ઘટાડવા માટે ટાલ્કમ આધારીત સ્યુડોમોનાસ ફ્લુરોસેન્સ નો પાવડર ૨૦ ગ્રામ પ્રતિ કિલો બીજની માવજત સાથે ૨.૫ કિ.ગ્રા. સ્યુડોમોનાસ ફ્લુરોસેન્સનો પાવડર પ્રતિ હેક્ટરે ચાસમાં આપવો.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(રોગ), તેલીબિયાં સંશોધન કેન્દ્ર , જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(જ) મોડા ચોમાસામાં પાકની પસંદગી

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારનાં ખેડૂતોને ચોમાસુની શરૂઆત મોડા થવાની પરિસ્થિતિમાં વધુમાં વધુ આવક મેળવવા માટે નીચેનામાંથી પાકની પસંદગી કરવાની સલાહ આપવામાં આવે છે.

પસંદગી માટેનો અગ્રતા ક્રમ :-

ટૂંકાગાળાના પાકો:- ઉભડી મગફળી, તલ, બાજરી, અડદ

લાંબાગાળાના પાકો :- દિવેલા, આડી મગફળી, તુવેર, કપાસ

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, (કૃષિ વિજ્ઞાન), સૂકી ખેતી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, તરઘડીયા)

(ઝ) મગફળીમાં પોષક તત્વોની વ્યવસ્થા

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારનાં ખેડૂતોને વધુમાં વધુ આવક અને ઉત્પાદન મેળવવા માટે મગફળી આધારીત ફેરબદલીમાં મગફળી પછી મગફળી અથવા તલ અથવા બાજરીનાં પાકમાં સંકલિત પોષક તત્વોની વ્યવસ્થા (જે તે પાકનો ભલામણ કરેલ રાસાયણિક ખાતરનો ૨૫ ટકા જથ્થો + કમ્પોષ્ટ ૫ ટન/ હેક્ટર + દિવેલીનો ખોળ ૫૦૦ કિ.ગ્રા./ હેક્ટર + એઝેટોબેક્ટર અને પીએસએમ ૫ ગ્રામ/ કિ.ગ્રા. બીજ માવજત) અપનાવવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કૃષિ વિજ્ઞાન), સૂકી ખેતી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, તરઘડીયા)

(ટ) ચોમાસુ મગફળીમાં રાસાયણિક ખાતર સાથે દિવેલીના ખોળનો ઉપયોગ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના ચોમાસુ મગફળી(જીજી-૭) વાવતાં ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, મગફળીના પાકને ભલામણ કરેલ રાસાયણિક ખાતરના ૫૦ ટકા જથ્થાની(નાઈટ્રોજન અને ફોસ્ફરસ ૬.૨૫ : ૧૨.૫૦ કિલો/હે) સાથે ૫૦૦ કિલોગ્રામ દિવેલીનો ખોળ પ્રતિ હેક્ટરે આપવાથી મહત્તમ ઉત્પાદન અને આર્થિક વળતર મેળવી શકાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, (જમીન વિજ્ઞાન), સૂકી ખેતી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, તરઘડીયા)

(ઠ) વરસાદ આધારીત મગફળીમાં મોલો જીવાતનું નિયંત્રણ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિભાગના વરસાદ આધારીત મગફળી ઉગાડતાં ખેડૂતોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે, મોલો (પ્રતિ પાન ૧.૫ માત્રા) અને તડતડીયા (પ્રતિ ૩ ઉપરનાં પાન ૩ નિમ્ફ ની માત્રા) જીવાત તેની વસ્તીની આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા વટાવે ત્યારે તેનું અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ કરવા માટે ઈમીડાકલોપ્રિડ ૧૭.૮ એસ એલ ૦.૦૦૭ ટકા (૪ મિ.લિ./૧૦ લિટર પાણી) અથવા થાયોમિથોક્ષામ ૨૫ ડબ્લ્યુ.જી. ૦.૦૧ ટકા દવા (૪ મિ.લિ. /૧૦ લિટર પાણી) અથવા એસીટામાપ્રિડ ૨૦ એસ.પી. ૦.૦૦૪ ટકા દવા (૨ મિ.લિ. /૧૦ લિટર પાણી) છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, (કિટક), સૂકી ખેતી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, તરઘડીયા)

(ડ) વરસાદ આધારીત મગફળીમાં યુસિયા પ્રકારની જીવાતોનું નિયંત્રણ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિભાગના વરસાદ આધારીત મગફળી ઉગાડતા ખેડૂતોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે, યુસિયા પ્રકારની જીવાતો મોલો, લીલા તડતડીયા, શિપ્સ તથા રોગ ચિતરી અને ગેરુના અસરકારક અને સંયુક્ત નિયંત્રણ માટે જંતુનાશક અને ફૂગનાશક દવાના મિશ્રણનો છંટકાવ શિડયુલ-૧ મુજબ ડાયમિથોએટ ૩૦ ઈસી દવા ૧૦ મિ.લિ. + મેન્કોઝેબ ૭૫ ડબ્લ્યુ.પી. ૨૬ ગ્રા./૧૦ લિટર પાણી પ્રમાણે વાવેતર બાદ ૩૫ દિવસે, મિથાઈલ-ઓ-ડીમેટોન ૨૫ ઈસી દવા ૧૦ મિ.લિ. + કાર્બેનડાઝીમ ૫૦ ડબ્લ્યુ.પી. ૫ ગ્રા./૧૦ લિટર વાવેતર બાદ ૫૦ દિવસે અને એન્ડોસલ્ફાન ૩૫ ઈસી દવા ૨૦ મિ.લિ. + મેન્કોઝેબ ૭૫ ડબ્લ્યુ.પી. ૨૬ ગ્રામ/૧૦ લિટર વાવેતર બાદ ૬૫ દિવસે અથવા શિડયુલ-૨ મુજબ થાયોમિથોક્ષામ ૨૫ ડબ્લ્યુ.જી. ૪ મિ.લિ.+ હેકઝાકોનાઝોલ ૨૫ ઈ.સી. ૪ મિ.લિ. /૧૦ લિટર પાણી પ્રમાણે વાવેતર બાદ ૩૫ દિવસે, એસીટામાપ્રિડ ૨૦ એસ.પી. ૨ ગ્રામ + કલોરોથેલોનીલ ૭૫ ડબ્લ્યુ.પી. ૨૫ ગ્રા./૧૦ લિટર પાણી વાવેતર બાદ ૫૦ દિવસે અને ઈમીડાકલોપ્રિડ ૧૭.૮ ટકા એસ. એલ. ૪ મિ.લિ. + કાર્બેનડાઝીમ ૫૦ ડબ્લ્યુ.પી. ૫ ગ્રા. + મેન્કોઝેબ ૭૫ ડબ્લ્યુ.પી. ૨૫ ગ્રા./૧૦ લિટર પાણી વાવેતર બાદ ૬૫ દિવસે છંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કિટક), સૂકી ખેતી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, તરઘડીયા)

(ઢ) ખારા પાણીમાં મગફળીની જાતની પસંદગી

સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં ઉનાળુ મગફળીની જાત દા.ત. જીજી-૪, જીજી-૫, જીજી-૬ ઉગાડતા ખેડૂતો ૨ ડેસી સાયમન્સની ખારાશવાળા પાણીનો પિયત માટે ઉપયોગ કરી શકે છે. (પ્રાધ્યાપક અને વડા , કૃષિ વિજ્ઞાન વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૩.૨ દિવેલા

(ક) પિયત દિવેલામાં સલ્ફર સાથે રાસાયણિક ખાતરનો ઉપયોગ

આથી દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં પિયત દિવેલા ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે વધારે ઉત્પાદન અને ચોખ્ખી આવક મેળવવા દિવેલાનાં પાકને ૨૦ કિ.ગ્રા. સલ્ફર પ્રતિ હેક્ટરે જીપ્સમનાં રૂપમાં (૧૫૦ કિ./ હે.) અને ભલામણ કરેલ નાઈટ્રોજન ૭૫ કિ.ગ્રા. અને ફોસ્ફરસ ૪૦ કિ.ગ્રા/ હેક્ટરે યુરીયા અને ડી.એ.પી. નાં રૂપમાં આપવો. અથવા દિવેલાનાં પાકને ભલામણ કરેલ રાસાયણિક ખાતર (૭૫ : ૪૦ કિ.ગ્રા. નાં ફો./હે.) યુરીયા અને સીંગલ સુપર ફોસ્ફેટ નાં રૂપમાં આપવો.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કૃષિ વિજ્ઞાન), તેલીબિયા સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(ખ) ચોમાસુ દિવેલાના વાવેતર માટે જમીનની તૈયારી

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબો હવાકીય વિસ્તારના ખેડૂતોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે, ચોમાસુ ઋતુમાં દિવેલાનું મહત્તમ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખુ વળતર મેળવવા માટે હળથી ખેડ કરી, દાંતી રાંપ ચલાવી જમીન તૈયાર કરી ૯૦ × ૬૦ સે.મી ના અંતરે વાવેતર કરવું.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા , કૃષિ વિજ્ઞાન વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૩.૩ તલ

(ક) તલના પાનના ટપકાંનું નિયંત્રણ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિભાગના ખેડૂતોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે, તલના પાન ટપકાંના રોગના અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે પ્રોપીકોનાઝોલ ૨૫ ઈસી ૦.૦૨૫ ટકા (૧૦ મિ.લિ./૧૦ લિટર પાણીમાં અથવા સીમોક્ષેનીલ ૮ ડબલ્યુ.પી. + મેન્કોઝેબ ૬૪ ડબલ્યુ.પી. ૦.૧ ટકા (૨૦ ગ્રામ/૧૦ લિટર) પાણીમાં મેન્કોઝેબ ૭૫ ડબલ્યુ.પી. ૦.૨ ટકા (૨૫ ગ્રામ ૧૦ લિટર/ પાણી) મિશ્ર કરી વાવેતર બાદ ૪૦ દિવસે અને ત્યાર બાદ ૧૨ દિવસનાં અંતરે છંટકાવ કરવા.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, (રોગ), સૂકી ખેતી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, તરઘડીયા)

(ખ) તલના પાન વાળનારી ઈયળનું નિયંત્રણ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં ચોમાસુ ઋતુમાં તલનું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને અસરકારક અને આર્થિક વળતરયુક્ત બૈઠાની માખીના નિયંત્રણ માટે એન્ડોસલ્ફાન ૩૫ ઈ.સી. ૦.૦૭ ટકા (૨૦ મિ.લિ. ૧૦ લિટર પાણીમાં) ત્રણ છંટકાવ જેમાં પ્રથમ છંટકાવ વનસ્પતિક વૃદ્ધિ વખતે (૩૦ દિવસે) બીજો છંટકાવ ફૂલ અવસ્થાએ (૪૫ દિવસે) અને બૈઠા બેસતી વખતે (૬૦ દિવસે) એમ ત્રણ છંટકાવની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સહ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (કીટક) કૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, જૂ.કૃ.યુ. અમરેલી)

(૪) કઠોળ પાકો

૪.૧ અડદ

(ક) અડદના પાનના ટપકાંનું નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર આબોહવાકીય વિસ્તારના ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે અડદના પાનના ટપકાંના રોગનાં અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે રોગની શરૂઆત થયે પ્રોપીકોનાઝોલ ૦.૦૨૫ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૦ મિ.લિ.) અથવા હેકઝાકોનાઝોલ ૦.૦૦૫ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૦ મિ.લિ.) નાં ત્રણ છંટકાવ ૧૫ દિવસના અંતરે કરવા.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, કૃષિ વનસ્પતિ રોગશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(પ) રોકડીયા પાકો

૫.૧ કપાસ

(ક) કપાસનું વાવેતર અંતર અને રાસાયણિક ખાતર

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં પિયત આધારીત ખેતીમાં બીટી કપાસ આરસીએચ-૨ ઉગાડતા ખેડૂતોને કપાસનું પ્રતિ હેક્ટરે વધારે ઉત્પાદન અને ચોખ્ખી આવક મેળવવા માટે ૧૨૦ × ૪૫ સે.મી. ના અંતરે વાવવાની તથા ૧ ૬૦ કિલો પ્રતિ હેક્ટરના દરે નાઈટ્રોજન આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક (કપાસ), કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ જૂનાગઢ)

(બ) કપાસમાં પોટેશીયમ નાઈટ્રેટનો ઉપયોગ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારમાં પિયત આધારીત ખેતીમાં બીટી કપાસ વીઆઈસીએચ-૫ ઉગાડતા ખેડૂતોને કપાસનું પ્રતિ હેક્ટરે વધારે ઉત્પાદન (૨૭૪૬ કિ/હે), ચોખ્ખી આવક રૂ. ૪૮૧૭૮ / હે) અને આવક -ખર્ચનો ૧.૬૫ મેળવવા માટે ૩ ટકા પોટેશીયમ નાઈટ્રેટના ત્રણ હંટકાવ કરવા ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(કપાસ), કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ જૂનાગઢ)

(ગ) કપાસના પાનના ખૂણિયા ટપકાં રોગનું નિયંત્રણ

આથી દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના કપાસ ઉગાડતા ખેડૂતોને કપાસના પાકમાં આવતા ખૂણિયા ટપકાં રોગના અસરકારક અને પોષણક્ષમ નિયંત્રણ માટે ટાલકમ આધારીત સ્યુડોમોનાસ ફ્લુરોસન્સ (પી.એફ-૧) ૧૦ ગ્રામ દવાની એક કિલો બીજ માવજત આપી વાવેતર કરવું અને વાવેતર પછી ૩૦, ૫૦, ૭૦ અને ૯૦ દિવસના અંતરે ૦.૨ ટકા પ્રમાણેના ચાર હંટકાવ કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(મદદનીશ સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(વનસ્પતિ રોગ), કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(૬) બાગાયતી પાકો

૬.૧ ગુંદો

(ક) ગુંદામાં છાટણી

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વાતાવરણમાં ગુંદા ફળનું વધુ ઉત્પાદન અને આર્થિક વળતર મેળવવા માટે ગુંદાની ચારેય બાજુઓની એક વર્ષ જુની ડાળીઓની લંબાઈના ૭૫ ટકા જેટલી છાંટણી જૂન મહિનાના પ્રથમ અઠવાડિયામાં કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, બાગાયતશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૬.૨ સીતાફળ

(ક) સીતાફળને રાસાયણિક ખાતર

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે સીતાફળના સિંધણ જાતના પુખ્ત ઉમરના ઝાડને ૧૦૦ ગ્રામ નાઈટ્રોજન + ૫૦ ગ્રામ ફોસ્ફરસ + ૨૫ ગ્રામ પોટાશ + ૨.૫ કિ.ગ્રા. એરંડીનો બોળ ચોમાસામાં પ્રથમ વરસાદ વખતે આપી દેવાથી વધુ ફળ ઉત્પાદન અને ચોખ્ખો નફો મેળવી શકાય છે.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, બાગાયતશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૬.૩ આંબો

(ક) સારી ગુણવત્તાવાળા અને વૈચાણલાયક પાકેલા ફળો મેળવવા

આથી ભલામણ કરવામાં આવે છે કે તાજા પરીપકવ કેસર કેરીના ફળોને ઈથરેલ ૭૫૦ મિ.ગ્રા. પ્રતિ લીટર પાણીના દ્રાવણમાં પાંચ મીનીટ સુધી બોળી ઓરડાના તાપમાને રાખવાથી નવમા દીવસે સારી ગુણવત્તાવાળા અને વૈચાણલાયક પાકેલાં ફળો વધુ જથ્થામાં મેળવી શકાય છે.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, બાગાયતશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(ખ) આંબામાં ભૂકી છારાનું નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં આંબાની ખેતી કરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ભૂકીછારા રોગના અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે મોર આવવાની શરૂ થયેથી હેક્ટરનાઝોલ ૦.૦૦૫ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૦ મિ.લિ.) અથવા પ્રોપીકોનાઝોલ ૦.૦૨૫ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૦ મિ.લિ.) નાં ત્રણ છંટકાવ ૨૦ દિવસનાં અંતરે કરવા.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, વનસ્પતિ રોગશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૬.૪ નાળિયેરીમાં સેન્દ્રિય ખાતર દ્વારા પોષક તત્વોનો ઉપયોગ

(ક) આથી દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના નાળિયેરી ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે નાળિયેરીની પશ્ચિમ કિનારાની ઉચી જાતમાં ભલામણ કરેલ રાસાયણિક ખાતરનો અડધો જથ્થો એટલે કે ના.ફો.પો. ૨૦૦-૧૬૦-૭૫૦ ગ્રામ પ્રતિ ઝાડ પ્રતિ વર્ષ સાથે ૫ કિલો એરંડીનો ખોળ બે સરખા હપ્તામાં (જૂન અને ઓક્ટોબર) આપવાથી નાળિયેરના ઉત્પાદનમાં વધારા સાથે ફળની ગુણવત્તા અને જમીનની ફળદ્રુપતામાં સુધારો થાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(બાગાયત), કૃષિ સંશોધન કેન્દ્ર, (ફળપાકો), જૂક્યુ, મહુવા)

(૭) ફૂલ પાકો

૭.૧. સેવંતી

(ક) સેવંતીની આઈ.આઈ.એચ.આર-૬ જાત વાવવાની ભલામણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના ખેડૂતો કે જેઓ સેવંતી ફૂલનો પાક ઉગાડવામાં રસ ધરાવે છે તેઓ ને સલાહ આપવામાં આવે છે કે ફૂલોના વધુ ઉત્પાદન સાથે વધુ નાણાનું વળતર મેળવવા માટે સેવંતીની આઈ.આઈ.એચ.આર.-૬ જાત પસંદ કરવી.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, બાગાયતશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(૮) શાકભાજીના પાકો

૮.૧ કારેલા

(ક) કારેલા તળછારાનું નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર આબોહવાકીય વિસ્તારના ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે કારેલાના તળછારાના અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે રોગની શરૂઆત થયે મેટાલેક્સીલ એમઝેડ ૦.૧૦ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૪ ગ્રામ) અથવા કલોરોથેલોનીલ ૦.૧૦ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૩.૩૦ ગ્રામ) અથવા ફોઝેટાઈલ એએલ ૦.૧૦ ટકા (૧૦લિટર પાણીમાં ૧૨.૫૦ ગ્રામ) નાં ત્રણ છંટકાવ ૧૫ દિવસના અંતરે કરવા.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, વનસ્પતિ રોગશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

૮.૨ રીંગણ

(ક) શિયાળુ રીંગણમાં નીંદણ નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિભાગના શિયાળુ ઋતુમાં રીંગણનું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે રીંગણનું વધુ ઉત્પાદન, અસરકારક નીંદણ નિયંત્રણ અને ચોખ્ખુ વળતર મેળવવા માટે રીંગણની ફેરોપણી બાદ ૨૦, ૪૦, ૬૦ અને ૮૦ દિવસે હાથ નિંદામણ અને ૨૦, ૪૦ અને ૬૦ દિવસે આંતરખેડ કરી પાકને નિંદણ મુક્ત રાખવો.

અથવા

મજૂરોની અછતની પરિસ્થિતિમાં શિયાળુ ઋતુમાં રીંગણનું વધુ ઉત્પાદન, અસરકારક નીંદણ નિયંત્રણ અને ચોખ્ખુ વળતર મેળવવા માટે પેન્ડીમેથાલીન ૦.૮૦ કિ.ગ્રા./હે દવાને ૫૦૦ લિટર પાણીમાં ઓગાળી ફેરોપણી બાદ પરંતુ નીંદણ ઉગે તે પહેલા છંટકાવ કરવો. ફેરોપણી બાદ ૪૫ દિવસે એક હાથ નીંદામણ અને આંતરખેડ કરવી ત્યાર બાદ તૂરત જ પેન્ડીમેથાલીન ૦.૮૦ કિ.ગ્રા./હે પ્રમાણે પિયત પાણી સાથે આપવી.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, કૃષિ વિજ્ઞાન વિભાગ, જૂકૃયુ, જૂનાગઢ)

(ખ) રીંગણમાં જુદી જુદી જીવાતોનું જૈવિક નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં રીંગણનાં પાકમાં આવતી જુદી જુદી જીવાતો (તડતડીયા, સફેદમાખી અને ડુંખ અને ફળ કોરી ખાનાર ઈયળ) ના જૈવિક જંતુનાશક આધારિત અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે મેટારીઝમ એનીસોપ્લી ૧.૦ કિ.ગ્રા./હે. સાથે એન્ડોસલ્ફાન ૩૫ ઈસી ૦.૦૩૫ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૦ મિલિ દવા) અથવા બીવેરીયા બાસીયાના ૧.૦ કિ.ગ્રા./હે. સાથે એન્ડોસલ્ફાન ૩૫ ઈસી ૦.૦૩૫ ટકા (૧૦ લિટર પાણીમાં ૧૦ મિલિ દવા) અથવા મેટારીઝમ એનીસોપ્લી ૨.૦ કિ.ગ્રા./હે. ના બે છંટકાવ, પ્રથમ છંટકાવ જીવાતો નો ઉપદ્રવ જોવા મળે ત્યારે અને બીજો છંટકાવ ત્યારબાદ દસ દિવસ પછી કરવાની ભલામણ છે.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, કિટકશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂકૃયુ, જૂનાગઢ)

૮.૩ ડુંગળી

(ક) ડુંગળીમાં શ્રીપ્સનું નિયંત્રણ

દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં શિયાળુ કાંદા હેતુ માટેના ડુંગળી પાકમાં શ્રીપ્સ જીવાતના અસરકારક અને અર્થક્ષમ જૈવિક જંતુનાશક આધારિત નિયંત્રણ માટે બીવેરીયા બાસીયાના ૨ કિ.ગ્રા./હે. અથવા મેટારીઝમ એનીસોપ્લી ૧.૫ કિ.ગ્રા./હે. પ્રમાણે બે છંટકાવ, પ્રથમ છંટકાવ શ્રીપ્સનો ઉપદ્રવ જોવા મળે ત્યારે અને બીજો છંટકાવ ત્યારબાદ દસ દિવસ પછી કરવાની ભલામણ છે.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, કિટકશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂકૃયુ, જૂનાગઢ)

(લ) કૃષિ ઈજનેરી

(ક) સોલર ફોટોવોલ્ટેક ગ્રીનહાઉસ વેન્ટીલેશન સીસ્ટમ

આથી ગ્રીનહાઉસ ઉપયોગમાં લેતા ખેડૂતો તેમજ બનાવનાર (મેન્યુફેક્ચર્સ) ને વિદ્યુત ખોરંભના કારણે વાતાવરણ વેન્ટીલેશનમાં પડતી મુશ્કેલીઓ નિવારવા જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલ " સોલર ફોટોવોલ્ટેક ગ્રીનહાઉસ વેન્ટીલેશન સીસ્ટમ" નો ઉપયોગ કરવાની આથી ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, ઉર્જા વિભાગ, કૃષિ ઈજનેરી કોલેજ, જૂકૃયુ, જૂનાગઢ)

(બ) બાયોડીગ્રેડેબલ પ્લાસ્ટીક મલ્યનો ડુંગળીના પાકમાં ઉપયોગ

આથી સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ૨૦ માર્ચકોનની કાળી બાયોડીગ્રેડેબલ પ્લાસ્ટીક મલ્યનો ડુંગળીના પાકમાં ઉપયોગ કરવાથી ૧૫ ટકા ઉત્પાદન વધે છે તેમજ ૫૦ થી ૬૨ ટકા નીદણ ઘટે છે. પાકની કાપણી પછી ખેતરમાં ખેડ કરતાં આ મલ્ય માટીમાં ભળી જાય છે અને તેના નિકાલની જરૂર પડતી નથી.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, ઉર્જા વિભાગ, કૃષિ ઈજનેરી કોલેજ, જૂક્યુ, જૂનાગઢ)

(ગ) ઘઉંમાં અંકુરણ અને જુસ્સો વધારે મેળવવા

બીયારણ માટે ઘઉં ઉગાડતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, સ્વયંમ સંચાલીત કમ્બાઈન હાર્વેસ્ટર કરતા શ્રેસર વાપરવામાં આવે તો ઘઉંમાં અંકુરણ અને જુસ્સો વધારે સારા મળે છે.

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોસેસ એન્જીનીયરીંગ વિભાગ, કૃષિ ઈજનેરી અને ટેકનોલોજી કોલેજ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ,)

(ઘ) સુકવણી યંત્ર દ્વારા શાકભાજીની સુકવણી

શાકભાજીની સુકવણી કરતા ઉદ્યોગકારો માટે જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા વીકસાવાયેલ કૃષિ જન્ય ઉપ-પેદાશો પર ચાલતા સુકવણી યંત્ર દ્વારા ગાજરનું છીણ તથા પતરી, કોબીના પાંદડા, ફલાવરના ટુકડા, ટમેટાની પતરી અને આખા લીલા મરચાની સુકવણી કરવા માટે નીચે જણાવેલ પરિબળો રાખવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

૧. સુકવતી ગરમ હવાનું તાપમાન	:	૫૧ થી ૫૫ ડીગ્રી સેલસીયસ
૨. સુકવતી ગરમ હવાનો વેગ	:	૧.૫ મીટર પ્રતિ સેકન્ડ
૩. સુકવણી સ્તરની જાડાઈ	:	૮ સેન્ટીમીટર
૪. બળતણનો જથ્થો	:	૫.૫૦ કીલો ગ્રામ પ્રતિ કલાક

(પ્રાધ્યાપક અને વડા, એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોસેસ એન્જીનીયરીંગ વિભાગ, કૃષિ ઈજનેરી અને ટેકનોલોજી કોલેજ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ,)

(ચ) સૂકી ખેતીમાં ઉભડી મગફળીની વાવેતર પદ્ધતિ

ઉત્તર સૌરાષ્ટ્ર ખેત આબોહવાકીય વિસ્તારના સૂકી ખેતી પરિસ્થિતિમાં ઉભડી મગફળી (જીજી-૫) નું વાવેતર કરતા ખેડૂતોને પ્રતિ હેક્ટરે મહત્તમ ઉત્પાદન અને આર્થિક વળતર મેળવવા તેમજ જમીનનું ધોવાણ અટકાવવા અને વહી જતા પાણીને રોકવા માટે મગફળી જી.જી.૫ ને ૪૫ સે.મી. ના ધોરીયા અને ૮૦ સે.મી. ના પહોળા ક્યારામા ૩ હાર રાખીને ૨ હાર વચ્ચે ૩૦ સે.મી. નાં અંતરે વાવેતર કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક, (કૃષિ ઈજનેરી), સૂકી ખેતી સંશોધન કેન્દ્ર, જૂક્યુ, તરઘડીયા)

(૧૦) પશુપાલન

(ક) ઘઉંનાં પરાળની યુરિયા પ્રક્રિયા

સૌરાષ્ટ્રનાં ખેડૂતો—પશુપાલકો માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે કે ગીર વાછરડીઓનાં આહારમાં મગફળી પાલાના બદલામાં , ૪ ટકા યુરિયા પ્રક્રિયા આપેલ ઘઉંનું પરાળ ૧૯ ટકા વધુ શારીરિક વૃદ્ધિ દર તથા એકમ વૃદ્ધિ દર દીઠ ૨૩ ટકા ઓછા ખર્ચ સાથે વાપરી શકાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(એનીમલ જીનેટીકસ), પશુ ઉછેર કેન્દ્ર, જૂઠ્ઠા, જૂનાગઢ)

(ખ) દૂધાળ ગીર ગાયોને ખોરાકમાં ઘઉંનું પરાળ

દૂધાળ ગીર ગાયોને દૈનિક ખાઈ શકે તેટલું ઘઉંનાં પરાળ તથા ૫ કિલો લીલી જુવારની સરખામણીએ , ૪ ટકા યુરિયા પ્રક્રિયા આપેલ ઘઉંનાં પરાળ પર નિભાવી ૧૩૯ ટકા વધુ વળતર સાથે દૈનિક ૩.૪ લિટર દૂધ મેળવી વાપરી શકાય છે.

(સંશોધન વૈજ્ઞાનિક(એનીમલ જીનેટીકસ), પશુ ઉછેર કેન્દ્ર, જૂઠ્ઠા, જૂનાગઢ)

(૧૧) મત્સ્ય પાલન

(ક) મીઠા પાણીની છીપોની સ્થળાંતર પદ્ધતિ નિર્ધારિત કરવા

મત્સ્ય ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે મીઠા પાણી છીપ (લેમેલીડેન્સ કોરીએનસ) ને સૌરાષ્ટ્ર— કચ્છ વિસ્તારમાં આઠ કલાકની રસ્તા માર્ગે સ્થળાંતર કરવા માટે પલાળેલા ગુણીયાનો ઉપયોગ હિતાવહ છે.

(આચાર્યશ્રી, મત્સ્ય પાલન મહા વિદ્યાલય, જૂ.કૃ.યુ., વેરાવળ)

(ખ) વૈવિધ્ય સેલીનીટી (ખારાશ) ધરાવતા પાણીમાં આર્ટીમીયાના સીસ્ટ (સ્તર કવચયુક્ત ઈંડા) ઉત્પાદન

મીઠાના અગરીયા તેમજ મત્સ્ય ઉછેરકરતા ખેડૂતોને ભલામણ કરવામાં આવે છે કે, પાણીની ખારાશ (સેલીનીટી) ૧૬૦ પીપીટી રાખવાથી આર્ટીમીયાના સીસ્ટનું વધુ ઉત્પાદન મેળવી શકે છે.

(સંશોધન અધિકારી, મત્સ્ય સંશોધન કેન્દ્ર, જૂ.કૃ.યુ. ઓખા)